

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сухович Х. В.

*студентка 3 курсу економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Із набуттям незалежності Україна розпочала стратегічний курс на європейську інтеграцію. Європейська інтеграція – це складний багатоетапний процес, що передбачає внесення відповідних змін в економічній, політичній, правовій, соціальній та інших сферах. Зокрема адаптації до норм ЄС потребувала і конкурентна політика нашої держави.

Згідно ст. 256 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) зазначено, що Україна наближує своє законодавство про конкуренцію та практику застосування до стандартів ЄС. Оскільки Угода про асоціацію ратифікована Верховною Радою України, гармонізація конкурентного права є одним з основних стратегічних завдань України на шляху до розвитку співробітництва з ЄС [1].

Забезпечення конкурентного середовища в національній економіці є однією з функцій держави. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України (далі – АМКУ) є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель [3]. Тобто дана функція держави здійснюється АМКУ відповідно до наданих йому державою повноважень, а створення цього органу було нагальною потребою як для основних учасників ринку (середнього та великого бізнесу), так і для самої держави.

З вищезазначеного випливає, що удосконалення діяльності АМКУ є однією з основних передумов забезпечення ефективної конкурентної політики та приведення її у відповідність європейським стандартам.

Одними з найбільш очевидних недоліків діяльності АМКУ є невідповідність певних положень щодо АМКУ Конституції України, зокрема наділення Комітету функцією правосуддя.

Стаття 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» вказує, що АМКУ уповноважений розглядати заяви і справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та проводити розслідування за цими заявами і справами. Така функція

Комітету суперечить статті 124 Конституції України, згідно з якою правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються [2, 3].

Вважаємо, що для вирішення цієї проблеми потрібно звузати коло повноважень АМКУ, зокрема даний орган повинен займатися лише запобіганням та попередженням конкуренційних правопорушень, а справи за цими видами правопорушень повинні розглядати відповідні органи судової влади [4].

Також в звіті Рахункової Палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету АМКУ від 24.04.2018 року вказано, що визначений ст. 9 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» порядок призначення на посаду та звільнення з посади Голови АМКУ Президентом України за згодою Верховної Ради України не відповідає нормам ст. 85 Конституції України, відповідно до якої призначення за поданням Президента України Голови АМКУ віднесено до повноважень Верховної Ради України [5].

Загалом існуюча нормативно-правова база є хорошою основою для врегулювання діяльності АМКУ, проте наявність таких невідповідностей може призвести до виникнення спірних ситуацій при виконанні АМКУ своїх повноважень.

Аналізуючи перелік повноважень АМКУ, що містяться в ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», можна виділити ще такий недолік, як надмірно широке коло завдань, покладених на АМКУ. Як уже зазначалося, АМКУ частково виконує функцію судового органу в сфері конкуренції, до компетенції АМКУ також відноситься здійснення оперативних слідчих дій. Це в деякій мірі може негативно впливати на ефективність діяльності АМКУ [3].

Вирішенням даної проблеми є тісна взаємодія з іншими органами, зокрема судовими і правоохоронними і, відповідно, делегування їм частини повноважень, що відносяться до їх компетенції.

При визначенні недоліків АМКУ варто також звернути увагу на експертні оцінки міжнародних організацій, зокрема ОЕСР і ООН. Однією з вагомих проблем, що впливають з аналізу діяльності АМКУ є недостатня забезпеченість фінансовими ресурсами. Серед ряду інших органів виконавчої влади заробітна плата працівників АМКУ є на одному з найнижчих рівнів, крім того в АМКУ відсутні ресурси для реалізації інших ініціатив (участі в семінарах, конференція, в тому числі за кордоном), які б заохочували працівників продовжувати свою роботу в АМКУ [6].

З проблеми недостатнього фінансування впливає проблема неналежного технічного забезпечення, що також має негативний вплив

на ефективність діяльності АМКУ. Можна виділити ще один недолік, пов'язаний із накладенням штрафу, як одного з видів відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Проблема полягає в тому, що конкурентним законодавством не передбачено твердої ставки стягнень. В Законі України «Про захист економічної конкуренції» передбачена лише верхня межа штрафу, виражена у відсотковому співвідношенні до доходу. Відсутність нормативного закріплення чіткого порядку накладання штрафів може призвести до накладання АМКУ штрафів необґрунтованих розмірів [7].

Існує також потреба вдосконалення діяльності АМКУ щодо деяких конкретних сфер діяльності цього органу, зокрема щодо здійснення контролю за створенням конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель, контролю за допустимістю державної допомоги для конкуренції, вдосконалення регулювання картельних угод тощо. Проте, як уже зазначалося, загальна база для здійснення АМКУ покладених на нього повноважень є достатньо хорошою і подальший її розвиток є передумовою для забезпечення ефективного функціонування АМКУ.

Зважаючи на викладене, слід відзначити, що Антимонопольний комітет України вже запровадив роботу над проектами зміни до законодавства та підзаконних нормативно-правових актів, відбувається і усунення існуючих законодавчих проблем щодо врегулювання конкурентного ринку. Важливу роль в цьому сенсі відіграє удосконалення національного конкурентного законодавства та його гармонізація з конкурентним законодавством країн ЄС.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ВР № 1678-VII від 16.09.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
4. Журик Ю. В. До питання конституційності окремих повноважень антимонопольних органів України. Університетські наукові записки, 2005, № 3 (15), с. 148-151.
5. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Антимонопольним комітетом України,

затверджений рішенням Рахункової палати від 24.04.2018 № 11-3. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/11-3_2018/Zvit_11-3_2018.pdf

6. Огляди ОЕСР законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції: Україна. 2016 – Звіт щодо виконання попередніх рекомендацій. URL: http://www.oecd.org/daf/competition/UKRAINE-OECD-Reviews-of-Competition-Law-and-Policy_WEBUKR.pdf

7. Щокін Р. Г. Актуальні проблеми Антимонопольного законодавства України. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: юриспруденція. 2014, № 12 том 2, с. 14-17.